

חנוכה – מקור הגבורה הישראלית*

הרב משה בלייכר

פתיחה

אנחנו חוגגים את ימי החנוכה, כמו את שאר המועדים, לא רק כזכר לנסים הגדולים אשר התרחשו בעבר, אלא כשם שחז"ל אומרים לגבי פסח: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" (הגדה של פסח). כך לכל דור ודור יש משמעות מיוחדת משלו לחג החנוכה. מועד זה נקבע לדורות משום שמדרגת החיים הלאומית המיוחדת שהופיעה ב'מים ההם', ממשיכה להופיע גם 'בזמן הזה' בעם ישראל לדורותיו, ואותה תכונה שהתחדשה בעם ישראל בחנוכה ב'מים ההם', חוזרת ומתעוררת בנו מחדש בחנוכה שבכל שנה ושנה, לפי ערכה של אותה שנה.

על כן יש מקום לנסות להעמיק ולהתבונן בענייניו של חג החנוכה ובמשמעותו באופן מיוחד לדורנו זה.

א. 'שעשית לאבותינו'

יש מקום לעיין בתפילת 'על הנסים' שאנו אומרים בתפילה ובברכת המזון. בתפילה זו אנו מודים "על הנסים ועל הפורקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו". הצלת עם ישראל מידי היוונים מיוחסת לקב"ה. וכן בהמשך התפילה: "רבת את ריבם... נקמת את נקמתם... מסרת רבים ביד מעטים... ולך עשית שם גדול וקדוש...".

דבר זה הוא פלא. שהרי, המלחמה של עם ישראל ביוונים לא הייתה בדרך נס, לא הייתה עזרה אלוקית ניסית, אלא החשמונאים נלחמו בגבורה ובחירוף נפש, בטכסיסי מלחמה ובתעוזה גדולה, אך מכל זה לא מוזכר דבר. מלחמות החשמונאים מוצגות כמעשה ה' בעוד החשמונאים מתוארים כפסיביים.

יתרה מכך, בהמשך תפילה זו אנו אומרים: "מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך".

כשאנו אומרים את 'על הנסים' נוצרת בקרבנו תחושה לא נעימה. אנו מבינים

* נערך על פי דברים שבעל פה שנשא הרב בלייכר שליט"א, ראש ישיבת 'שבי חברון', במסיבות חנוכה בישיבה (בשנים תש"ג, תשנ"ג, תשנ"ד). תמלול: חנן אפשטיין. עריכה: יעקב גור.

שהחשמונאים היו טהורים וצדיקים, אך הם מכונים בפי חז"ל גם בתואר 'חלשים'. על פי נוסח זה ניתן לחשוב שאנחנו היינו חלשים ומסכנים ואילו היוונים היו חזקים וגיבורים, והקב"ה עשה נס מופלא ומסר אותם בידינו.

כיצד ניתן לומר זאת? הרי אנו יודעים שצבאו של יהודה המכבי היה צבא של גיבורים שחרפו נפשם. כשקוראים בספר המכבים את נאומיו של יהודה המכבי ואת תיאורי הקרבות – אנו רואים שיהודה היה מצביא גדול ונועז שמהלכי המלחמה שלו יכולים להילמד בבתי ספר צבאיים, וחייליו היו אנשים אמיצים וגיבורים ללא חת, שמן הסתם רבים מהם היו ראויים לעיטורי עוז וגבורה. ומה עוד שיהודה עצמו מסר את נפשו ונפל בקרב. אך בכל 'על הנסים' לא מוזכרת מילה אחת על עלילות הקרב, על האומץ הגבורה וההקרבה של החשמונאים ושל יהודה המכבי, ובמקום זאת הם מתוארים כחלשים. נתאר לעצמנו שלאחר מלחמת ששת הימים, היינו מודים על ניצחון זה"ל על צבאות ערב ואומרים "מסרת גיבורים ביד חלשים", כש'גיבורים' הם צבאות ערב ו'חלשים' הם חיילי צבא ההגנה לישראל.

מדוע, אפוא, איננו מזכירים ב'על הנסים' את גבורתם הגדולה של החשמונאים ומייחסים את כל הניצחונות רק למעשה ה',¹ ומדוע מכונים החשמונאים – 'חלשים' כאשר אנו יודעים את גבורתם הגדולה ומסירות נפשם במלחמה?

ב. מהות הגבורה הישראלית

כדי להבין את הדברים עלינו להעמיק ולברר את מושג הגבורה. בירור זה חשוב ונצרך מאוד במיוחד בתקופתנו.

אין להתרשם מגבורה ואומץ בפני עצמם, אין בהם ערך עצמי. השאלה המהותית היא **מתוך מה נובעת הגבורה? לשם מה האדם מסר את נפשו?**

גבורה יכולה להופיע לשם הרפתקנות חסרת ערך, ואף לצורך רשעה – אנו רואים הקרבה ומסירות נפש אצל האכזריים והשפלים שבאויבינו. אדם המוכן להתאבד כדי להילחם בעם ישראל הוא כל כולו מלא בטומאה, ברשעות ובאכזריות עד שהוא מוכן למסור עליהם את נפשו – זהו שיא הטומאה. היוונים היו לוחמים טובים ובוודאי גילו מסירות נפש ונכונות להקרבה – אלמלי כן לא היו מצליחים לנצח ולכבוש עמים רבים. אך האידיאל העומד מאחורי גבורתם הוא האגואיסטיות הלאומית שלהם, זוהי מסירות למען המלך ולמען האינטרסים הלאומיים הצרים, שאיפות ההתפשטות והטבת תנאי החיים של האומה.

עם ישראל אינו יכול לבנות את גבורתו על בסיס שכזה. בעם ישראל מסירות הנפש

1. במסגרת מצומצמת זאת לא נעסוק בשאלה ההפוכה: בהמשך 'על הנסים' נאמר: "ואחר כך באו בניך לדביר ביתך... והדליקו נרות בחצרות קדשך וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו" – מדוע הנושא והפועל כאן הוא עם ישראל, והרי הדלקת הנרות הייתה על ידי נס, הפך שלא היה בו אלא כדי להדליק יום אחד דלק שמונה ימים! מדוע דווקא נס אלוקי מובהק זה מתואר כמעשה אנושי פשוט של עם ישראל?

נובעת מתוך אידיאל טהור, מתוך עומק מוסרי וחפץ להיטיב למציאות כולה, שהאדם כל כך מלא בו עד כדי מסירות נפש. זוהי גבורה בעלת ערך, גבורה טהורה לגמרי מכל ממד אגואיסטי פרטי.

הגמרא (כתובות סו ע"ב) מספרת על רבן יוחנן בן זכאי שראה בזמן החורבן את בתו של נקדימון בן גוריון, שהייתה עשירה גדולה וכתובתה הייתה אלף אלפים דינרי זהב, והנה היא מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים. "בכה רבן יוחנן בן זכאי ואמר: **אשריכם ישראל**, בזמן שעושיין רצונו של מקום – אין כל אומה ולשון שולטת בהם, ובזמן שאין עושיין רצונו של מקום – מוסרן ביד אומה שפלה, ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה שפלה".

מדוע אומר רבן יוחנן אשריכם ישראל על מצב נורא שכזה שעם ישראל מצוי בו?

אלא שכונתו היא: 'אשריכם ישראל' **שאתם לא נורמליים**, אשריכם ישראל שאתם יונקים את כל חייכם ממקור אלוקים חיים ומלך עולם. עם ישראל אינו עם ככל העמים, כל העמים יכולים לבנות את חייהם הלאומיים על פי מגמות תרבותיות אנושיות נורמליות, על פי אינטרסים אנושיים רגילים. לגויים יש חיים נורמליים, חיים פרטיים אגואיסטיים. בני אדם נורמליים מוכנים להלחם למען משפחתם, למען כבודם ופרנסתם, ולשם כך הם יכולים לצאת למלחמות, אולם עם ישראל אינו יכול לבנות כך את חייו, אין לו חיים שלא ממקור הקודש, שלא מתוך שאיפה אידיאלית.

עם ישראל הוא עם שנועד לקדש את שם ה' בעולם בחיי ממלכה שלמים. זהו תוכן חייו ורק לשם כך הוא חי. ללא מטרה זאת אין בעם ישראל רצון חיים לאומיים, ובלעדיה לא יכולה להופיע גבורה.² לא יכולה להופיע אצלנו גבורה הנובעת מאינטרסים לאומיים צרים ובוודאי לא מאינטרסים של אנשים פרטיים כגון עושר וכבוד.³ הגבורה בעם ישראל נובעת אך ורק מתוך רצון לבטא את החיים העצמיים שלנו שהם החיים האלוקיים, מתוך השאיפה להופעת המוסר והאידיאל הגדול של קידוש השם. אצלנו עצם החיים והמשך קיומם הוא רק ממקור החיים האלוקי. אין לנו חיים אחרים, אין לנו מציאות אחרת כלל. לגבינו לחיות מתוך גדלות אידיאלית זה לא מותרות, אלא זהו צורך אלמנטרי, ללא מגמת הקודש עם ישראל אינו יכול להתמודד אפילו עם השפלות שבאומות.

2. כדברי הרב קוק ב'אורות', 'אורות ישראל' א, ה: "כנסת ישראל, רוצה לחיות דווקא מפני התכלית המוסרית שיש בהוויה בכללה... אם בפעם אחת הייתה אבודה ממנו כליל המגמה המוסרית של ההוויה, אז היינו אובדים לגמרי את שאיפת החיים, וממילא היו החיים הכלליים בטלים וכלים בלי תקנה".

3. עיין 'עין איה', שבת, ח"ב עמ' 56, ד"ה "כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו".

ג. גבורתו של דוד המלך

יסודות אלו של הגבורה הישראלית מופיעים אצל דוד המלך.

כאשר הפלשתים נאספים למלחמה מול עם ישראל, יוצא גוליית, גיבור ענק לבוש מדי קרב משורין מכף רגל ועד ראש, וקורא: "אני חרפתי את מערכות ישראל היום הזה, תנו לי איש ונלחמה יחד" (שמואל-א יז, י). את הדברים שומעים שאול וכל עם ישראל: "וישמע שאול וכל ישראל את דברי הפלשתי האלה ויחתו וייראו מאד" (שם, יא). "וכל איש ישראל בראותם את האיש וינסו מפניו וייראו מאד" (שם, כד).

דוד מגיע לשדה המערכה, שומע את דברי העם ומבין כיצד הגיע עם ישראל למצב שפל שכזה, הוא יודע שרוח הגבורה של עם ישראל תלויה בשאלה כיצד העם מכיר את עצמו וכיצד הוא מבין את מהות המלחמה: "ויאמר איש ישראל הראיתם האיש העלָה הזה, כי לחרף את ישראל עָלָה, והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו ואת בית אביו יעשה חפשי בישראל" (שם, כה). עם ישראל תופס את המלחמה כמלחמה לאומית רגילה, ומבין שהפלשתי בא לחרף את ישראל, לא מעבר לכך, ומי שינצח איתו יזכה בבית המלך, בעושר גדול ובפטור ממיסים. הכל מונע מאינטרסים פרטיים. במצב כזה אכן לא יכולה להתעורר גבורה בעם ישראל.

אמנם גוליית לא אמר מילה נגד אלוקים, הוא לא ביזה את הקב"ה אלא רק את עם ישראל, 'אני חרפתי את מערכות ישראל', אך דוד בא לרומם את העם מהתפיסה שמלחמותיו של עם ישראל הן מלחמות רגילות כמו מלחמותיהם של כל העמים המונעות מאינטרסים לאומיים רגילים. דוד מבין שעם ישראל הוא עם ה', צבאות השם בעולם,⁴ זהו עם שכל עניינו הוא קידוש שם ה' בעולם. לכן אויבי ישראל הם אויבי ה'⁵ והמלחמות של עם ישראל הן מלחמות על מערכות אלוקים חיים, על יחוד השם.⁶ זהו גם מקור גבורתו של עם ישראל. אם לא נבין זאת אלא נראה את עצמנו כעם ככל העמים, אם נבוא רק בשם סחנו וגבורתנו, לא נוכל להילחם בפלשתים, משום שכאמור, אין לעם ישראל גבורה פרטית המונעת מאינטרסים פרטיים. לא נוכל להתחרות עם הגויים בגבורה מלחמתית פשוטה.

דוד מנסה לשנות את גישתו של העם: "ויאמר דוד אל האנשים העמדים עמו לאמר: מה יעשה לאיש אשר יכה את הפלשתי הלז והסיר חרפה מעל ישראל? כי מי הפלשתי הערל הזה כי חרף מערכות אלהים חיים" (שם, כו). דוד בשאלתו מנסה לרומם את העם לגישה אחרת,

4. על פי שמות יב, מא: "יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים".

5. כדברי הספרי, במדבר, פד: "וינסו משנאיך" (במדבר י, לה) – וכי יש שונאים לפני מי שאמר והיה העולם? אלא מגיד הכתוב שכל מי ששונא את ישראל כאילו שונא את מי שאמר והיה העולם. כיצא בו אתה אומר: 'וברוב גאונך תהרוס קמיד' (שמות טו, ז) – וכי יש קמים לפני מי שאמר והיה העולם? אלא מגיד הכתוב שכל מי שקם על ישראל כאילו קם על המקום".

6. כלשון הרמב"ם בהלכות מלכים פ"ז הט"ו: "ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה... ידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה".

הוא אומר שמי שיכה את הפלשתי לא יזכה רק לשכר מאת המלך, אלא לדבר גדול הרבה יותר – הוא יסיר חרפה מעל ישראל. ויתרה מכך, דוד מחנך את שומעיו להכרה שהפלשתי לא חרף רק את ישראל אלא הוא חרף מערכות אלהים חיים.

גם כאשר דוד יוצא לקרב מול גוליית הוא חוזר ומברר את האמת הגדולה: "ויאמר דוד אל הפלשתי: אתה בא אלי בחרב ובחנית ובכידון ואנכי בא אליך בשם ה' צבאות אלהי מערכות ישראל אשר הִרְפָּתָה" (שם, מה).

מתוך כך דוד מלא ביטחון בניצחונו: "היום הזה יִסְגְּרֶה ה' בידי והכיתך והסרתני את ראשך מעליך... וידעו כל הארץ כי יש אלהים לישראל. וידעו כל הקהל הזה כי לא בחרב ובחנית יושיע ה' כי לה' המלחמה ונתן אתכם בידנו" (שם, מו-מז).

עם כל ביטחונו בה', דוד אינו בא בידים ריקות, הוא לא סומך על הנס. אמנם הוא לא לוקח חרב ושריון, "לא אוכל ללכת באלה כי לא נסיתי" (שם, לט), אך הוא לוקח עמו קלע ואבנים בהם הוא מנוסה ומאומן, ויודע לקלוע אל המטרה.

דוד מכיר את עצמו ויודע שיש בו כוחות לנצח את גוליית, כשם שהכה את הארי ואת הדוב, אבל עדיין יש מקום לשאול: כיצד ידו של דוד לא רעדה בשעה שקלע במצחו של גוליית, הרי על כתפיו מונחת אחריות עצומה ונוראה, בידיו לחרוץ את גורלו של עם ישראל המונח על כף מאזניים? דוד יודע שעליו לפגוע בניסיון הראשון בדיוק בנקודת התורפה – במצחו של גוליית, שאם לא כן גוליית יהרגנו מיד. אם כן כיצד דוד לא פחד להחטיא, כיצד ידו לא רעדה מרוב פחד?

אלא שדוד יודע שהוא איננו נלחם מלחמה פרטית, לא בחרב ולא בחנית יושיע ה' כי לה' המלחמה, כל מלחמתו היא על קידוש שם השם בעולם, וממילא גם גבורתו היא איננה גבורה פרטית. הוא לוחם בשם המוסר הגדול ובשם האמונה הגדולה שצריכים להתגלות בעולם, גבורתו היא גבורה שמלאה באידיאל גדול, במוסר אלוקי גדול וטהור. ממילא דוד איננו פוחד וידו איננה רועדת.

ד. גבורת החשמונאים

גם אצל החשמונאים, הופיעה רוח גבורה ותעוזה לקום להילחם ביוונים. גבורה זאת אפשר לטעות בה, בעיניים פשוטות היא עלולה להראות כגבורה אנושית רגילה, גבורה הנמצאת גם בצבאות הגויים.

אולם האמת היא, שבעם ישראל – רוח גבורה, רוח של עוז ומסירות נפש יכולה להופיע אך ורק מתוך רוח ה' המופיעה על האומה, רוח הנושאת אותה ללחום את מלחמות ה'. לא יכולה להופיע בעם ישראל גבורה ממקור אחר.

הרמב"ם כותב שהמדרגה הראשונה במדרגות הנבואה היא רוח גבורה: "שִׁלְוָה לְאִישׁ עֶזֶר אֱלֹהֵי שִׁינְיָעוּהוּ וְיִזְרְזוּהוּ לְמַעֲשֵׂה טוֹב גָּדוֹל, כְּהַצֵּלַת קָהָל חָשׁוּב... וַיִּמְצָא מַעֲצָמוֹ לְזֶה מְנִיעַ וּמְבִיא

לעשות, וזאת תקרא רוח ה'" (מורה נבוכים, ח"ב פמ"ה). הגבורה הישראלית היא ממקור הקודש, היא רוח ה', זוהי מעלה ממעלות הנבואה.

החשמונאים לא היו אנשי מלחמות מנוסים, הם לא עסקו בפיתוח הגבורה הגופנית כמו היוונים. מה למתתיהו הכהן הגדול, שכל כולו עסוק בעבודת הקודש בבית המקדש, ולגבורה צבאית? גם יהודה המכבי לא למד טכסיסי קרב מנעוריו, הוא למד תורה ב'יחידר'. החשמונאים כולם היו עוסקי תורתך – אך כאמור, דווקא ממקור הקודש הם שאבו את רוח הגבורה. לא היה ליהודה כוח לעשות את תכסיס הקרב הקטן ביותר גם אם רוא היה גאון צבאי, לולא רוח ה' ששרתה עליו. מתוך רוח זאת הוא היה אכן מצביא דגול.

עם ישראל אינו בא להנציח ולפאר את הגבורה, הגבורה והנצחנות אינם ערך מצד עצמם, אלא הם כלי להופעה של אמת אידיאלית, להופעת האמונה וקידוש השם. בניגוד לתפיסה היוונית, איננו מחשיבים את הגבורה הגופנית והכשרונות המלחמתיים בפני עצמם, אצלנו האידיאל הוא "וכיתתו חרבותם לאתים" (ישעיהו ב, ד). מבחינה זאת ניתן לומר שאנחנו חלשים והיוונים הם גיבורים במובן האנושי המקובל. אבל מתוך השאיפה האידיאלית הטהורה שבקרבנו, מופיעה בנו גבורה אלוקית עד שאין כל אומה ולשון שולטת בנו.

לאחר המלחמה והניצחון לא יחסנו את הגבורה לעצמנו, חכמי ישראל ברוח קודשם באו ושייכו את הגבורה אל מקורה. בתפילה, בברכת 'מודים' בה אנו מתרוממים להבנה האמיתית של המציאות, להכרה שכל חיינו תלויים בקב"ה ומונהגים מתוך ההשגחה האלוקית, ואנו מודים "על ניסוך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך שבכל עת" – אנו מבררים שכל מציאות הגבורה בעם ישראל נובעת רק מהמקור האלוקי.

אנו אומרים: "על הנסים... ועל הגבורות ועל המלחמות" – האם אנו מודים על כך שיש מלחמות??

אלא פירוש הדברים הוא, שאנו מודים לקב"ה על רוח הגבורה ויכולת המלחמה שקיימת בעם ישראל. אנחנו לא רק צדיקים ולמדנים, אלא מתוך המוסר והאמונה שלנו אנו מתמלאים רוח גבורה המכריעה גם את הגבורה הגופנית הגדולה שבאומות העולם ואף את האימפריה היותית. מלחמות החשמונאים מתוארות ב'על הנסים' כמעשה ה', משום שכל גבורתם נובעת מן המקור האלוקי, כל מעשי הגבורה של יהודה המכבי ואחיו, כל מסירות הנפש והתעוזה כולם הם באמת ניסי ה', הרוח המפעמת בקרבם היא שם ה' השורה על האומה.

לכן אנו אומרים "מסרת גיבורים ביד חלשים". דהיינו, שמצד עצמנו, מהבחינה האנושית הרגילה אנחנו באמת חלשים, אבל מצד העוז האלוקי אנחנו יותר גיבורים מכל הגיבורים. מדוע נמסרים הגיבורים ביד החלשים? מכיון שההתמודדות היא בין טמאים לבין טהורים, בין רשעים וזדים לבין צדיקים ועוסקי תורתך. עם ישראל הם טהורים, כלומר שבתור עם אנו מטהורים מהסיגים ומהאינטרסים הפרטיים, והמטרה האידיאלית היא עצמיות החיים שלנו. אנו שייכים לשם ה', לשאיפה האמיתית הפנימית המקורית של כל המציאות, למגמה המוסרית היותר נעלה של המציאות. ללא הטהרה הפנימית והקריאה הזאת בשם ה' – אין

לנו עוז וגבורה, לא מופיע בנו רצון חיים לאומי, ואנו חלשים יותר מכל האומות, אבל כשאנו מתרוממים להכרה האמיתית של חיינו אנו מלאי אומץ ועוז גם להילחם – "ה' עז לעמו יתן" (תהילים כט, יא), ו"אין עוז אלא תורה".⁷

ה. ומהימים ההם – לזמן הזה

גם היום עם ישראל עומד במלחמה מול אויביו, מול הפלשתים של ימינו.⁸ גם כאן בחברון עברנו דברים לא קלים, וגם היום נדרש עם ישראל לגבורה, עוז רוח והקרבה. אנחנו נמצאים בתקופות לא קלות, איננו באים לטשטש את המציאות. עם ישראל שוגה בדמיונות ותעתועים שמקורם זר לגמרי לרוח האומה, והדברים האלה משפיעים באופן ישיר על המציאות הלאומית שלנו, ומביאים אותנו להתמודדויות קשות ולא פשוטות.

יש לחזור ללא הרף על היסודות הפשוטים האמיתיים של בנין חיינו פה בארץ תמדת אבות, יש לזכור תמיד מי אנחנו, מה אנו עושים כאן ומהיכן אנו יונקים את כוחנו.

עם ישראל קם לתחייה, שב לארצו מבית הקברות הלאומי של הגלות הארוכה והקים את מדינתו ואת צבאו. כאמור, עם ישראל אינו עם נורמלי ככל העמים. זהו עם שיונק את כל חייו ממגמת הקודש של "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו). אם אנו זוכים לראות כוחות חיים בעם ישראל – סימן הוא שרוח ה' המופיעה על האומה הולכת ומתעוררת. לא הייתה מופיעה רוח גבורה, עוז ומסירות נפש, אם לא ממקור תחיית האומה השבה לארצה כדי להחיות את תחיית הקודש. כל גילויי החיים הלאומיים שבדורנו, גם אם בפועל אינם מודעים לכך, נובעים הם ממקור חייה הפנימיים של האומה ובאים להופיע את דברו של אלוקים חיים ומלך עולם.

כל ביטויי הגבורה, העוז ומסירות הנפש שהופיעו ושמופיעים בדורנו נובעים ממקור הקודש. "לא בכח יגבר איש" (שמואל-א ב, ט). זוהי רוח ה' שמופיעה על האומה.

כאשר ישנה מחשבה שניתן לבנות בעם ישראל רצון חיים לאומי וגבורה מתוך שאיפות של חול – טופחת המציאות על פנינו ומבררת שזה בלתי אפשרי. כשאצלנו הדברים אינם ברורים מעמיד בפנינו הקב"ה כל מיני דברים שיגרמו לנו להבין את הדברים לאשורם. יתכן שאילו היינו גויים היינו מצליחים למצוא בקרבנו גבורה ואומץ למאבקים לאומיים רגילים, אך אצלנו זה לא שייך, אצלנו האידיאל הוא החיים, והכוחות הלאומיים יכולים להישאב רק ממקור החיים הפנימיים של עם ישראל. הולך ומתברר שלא נוכל לחיות את החיים ברובד הפשוט, זה בלתי אפשרי לגבינו.

אנו נמצאים בימים קשים, וצריכים אנו לדעת שאם זכינו והטיל הקב"ה עלינו את המשימה – סימן שיש לנו את האפשרות לבצעה ואת הכוחות להתמודד ולנצח. ויתרה מכך

7. מכילתא דרשב"י, שמות יט, טז; ספרי, דברים, שמג; ועוד.

8. עיין בספרו של הרב צבי טאו 'לאמונת עתנו' ח"א, מאמר "נהלת בעזך" עמ' קכה.

– עלינו לדעת שכל הקשיים וההתמודדויות נוצרו אך ורק כדי שנברר ונוציא לפועל את כוחותינו הפנימיים.

אנו בטוחים ומאמינים באמונה שלמה שאור חדש על ציון יאיר בלבבות העם הזה כולו, בלב רבבות אלפי עמך בית ישראל היושבים על אדמת הקודש בארץ ישראל.

תפקידנו הגדול הוא לעודד ולרומם את רוחו של עם ישראל, להאמין בכוחותינו הפנימיים ולברר אותם. עם ישראל גילה ומגלה כוחות גבורה רבים ועמידה איתנה ומופלאה והתפקיד שלנו לדעת ולהאמין שלמרות כל הסיבוכים – שההופעות הללו הן האמת, הן גילוי מהותו הפנימית של העם, ועלינו להתפלל שכל הארת חיים חיובית כזו, כל נר קטן כזה שמאיר, שבעזרת ה' ילך ויגדל ויאיר כאבוקה. עצם ההכרה הזאת – היא הפעולה וההשפעה היותר גדולה על עם ישראל.

מתוך האמונה הזאת נתחזק ונדע לשאת בגאון ובשמחה, בגבורה ובאחריות, את השליחות האלוקית שהוטלה עלינו, את הזכות להיות חלוצים לפני עם ישראל, להאמין בכוחו של עם ישראל, ולהמשיך להרחיב את ההתיישבות בחברון ובנתיה ובארץ ישראל כולה, להמשיך לבנות את בנין התורה ובנין הקודש.

מתוך אמונה כזאת ומבט כזה – תוקרו, בעזרת ה', רוח של עוז וגבורה לכל עם ישראל כולו, וממקור הקודש יצאו אל הפועל הכוחות הפנימיים של עם ישראל, מדינת ישראל, ממשלת ישראל וצבא ההגנה לישראל, ורוח גדולה תרומם את חיינו, רוח של אמונה וקדושה גדולה, רוח שתביא להופעת גבורת הקודש של עם ישראל בכל עיזה ועוצמתה, וכל הסילופים וכל הדמיונות וכל הרשעה כעשן יכלו ונלך קוממיות בארצנו.

